

Proceduri diagnostice și terapeutice în cabinetul medicului de familie - privire generală-

Dr.Doina Bunescu
Medic primar medicina familiei
Iași

Lista de pacienți și clasificarea ICD10 reflectă numai parțial activitatea medicului de familie. Componentele 2-6 ale ICPC oferă o imagine asupra a ceea ce se află dincolo de *per capita* - procesul de îngrijire, definit ca totalitatea activităților diagnostice și terapeutice. Procesul de îngrijire exprimat astfel arată obiectiv că medicul de familie nu se rezumă doar la a fi „proprietarul” unei liste de pacienți, ci desfășoară o activitate complexă atât prin aria vastă de probleme pe care le acoperă cât și printr-o paletă diversă de activități.

Procesul de îngrijire rezultat din analiza datelor înregistrate se bazează pe un număr de 160.343 proceduri, incluzând aici toate codurile de procedură de la 30-69, după cum urmează:

- proceduri de diagnostic/ prevenție (coduri proceduri 30-49) 61,71%
- tratamente, proceduri și medicație (coduri proceduri 50-59) 29,03%
- teste și rezultate (coduri proceduri 60-61) 2,66%
- proceduri administrative (cod 62) 3,11%
- trimiteri (coduri 63-69) 6,58%

Analiza pe fiecare din unitățile de observație specifice medicinei de familie relevă următoarele aspecte:

- 6,31 proceduri/ pacient
- 4454 proceduri/doctor
- 2,76 proceduri/ întâlnire
- 2,72 proceduri/ episod de îngrijire

Proceduri de diagnostic / prevenție

La fiecare consultație se efectuează în medie 1,5 proceduri în scop diagnostic/prevenție. Din pacienții care se prezintă la consultație 85% sunt examinați clinic.

Numărul procedurilor alocate bolnavilor cronici este de 1,5 ori mai mare decât numărul alocat pentru bolile acute.

În ceea ce privește repartiția procedurilor diagnostice pe sexe, se remarcă o mică diferență, în favoarea sexului feminin: raport femei/barbați de 1,1.

Comparând numărul procedurilor diagnostice în funcție de mediul din care provin pacienții, și aici valorile sunt apropiate, totuși se remarcă o ușoară preponderență în mediul rural: urban/ rural=0,9.

	Număr mediu de proceduri diagnostice/pacient		
	Rural	Urban	
Femei	5,17	3,54	4,07
Barbați	4,53	3,29	3,70
Total	4,89	3,43	

Analizând proporția de pacienți din fiecare grupă de vârstă care beneficiază de proceduri în scop diagnostic și preventiv, se remarcă un vârf la grupa 0-4 ani și un altul la populația cuprinsă între 60-75 ani. Aceasta distribuție se aplică la grupa 0-4 ani prin proceduri diagnostice legate de patologia respiratorie acută dar și proceduri preventive, incluzând vaccinările, iar la grupa 60-75 ani prin multimorbiditate.

Dintre procedurile diagnostice ponderea o dețin procedurile clinice, cele paraclinice (glicemie cu glicometre, sumar de urină folosind sticksuri) precum și unele investigații (ca ecografia sau electrocardiograma) reprezentând un procent extrem de redus.

Tabelul de mai jos detaliază top 10 proceduri aparținând codului 34 de proceduri:

cod intern	număr proceduri	Procedură
359	18872	Măsurarea TA
357	8613	Măsurarea pulsului
360	4140	Măsurarea temperaturii
354	3830	Măsurarea greutății
355	2575	Măsurarea înălțimii
361	251	Măsurarea glicemiei
216	219	Examinare otoscopică
393	200	Otoscopie
121	163	Dermatoscopie
197	78	Examen fund de ochi

Top 5 proceduri diagnostice cuprinde: măsurarea TA (reprezentând 20% din procedurile diagnostice), măsurarea pulsului, examenul clinic complet, examinarea cordului și examenul buco-faringian.

Măsurarea tensiunii arteriale deține primul loc și în cadrul procedurilor diagnostice alocate bolnavilor cronici, cu o pondere de 1,5 ori mai mare, reprezentând 30% din procedurile diagnostice/ preventive aplicate pacienților cu boli cronice.

4 din 10 consultații ale bolnavilor cronici includ și măsurarea TA.

Dacă ne referim la toate procedurile diagnostice specifice aparatului cardiovascular, atunci în 6 din 10 consultații ale bolnavilor cronici se practică o astfel de procedură.

În topul celor mai frecvente 5 proceduri diagnostice oferite bolnavilor cronici se mai află: măsurarea pulsului, examenul cordului, examenul clinic complet.

Măsurarea greutății, aflată pe locul 9 în topul general al procedurilor diagnostice, avansează pe locul 5 în cadrul celor alocate bolnavilor cronici.

Analizând relația dintre tipuri de proceduri și diagnostice, se remarcă tendințe specifice în practicarea mai frecventă a anumitor proceduri în funcție de diagnostic.

Luând ca exemplu de boală cronică hipertensiunea arterială, procedurile care se practică cel mai frecvent în cazul unui astfel de pacient sunt: măsurarea TA 53,9%, măsurarea pulsului 12,05%, examinare cord 9,7%, planificare la consultație de control 3,9%, examen clinic complet 3%.

Pentru bronșita acută, top 5 proceduri include: 1. examinare pulmon 19,23%, 2. examinare bucofaringiană, 3. ascultație, 4. măsurarea temperaturii, 5. examen clinic complet.

În caz de alergii: rețeta nouă, prescripție regim igienico-dietetic specific diferitelor afecțiuni, informații despre regimul alimentar (dieta), administrarea intravenoasă de medicamente, altele decât citostatice, discuție terapeutică.

În spatele diagnosticului de „absența bolii” se află de fapt o serie de proceduri ca și în cazul oricărui alt diagnostic, cele mai frecvente 5 fiind: 1. examinare de bilanț 12,25%, 2. măsurarea greutății 10,69%, 3. examen clinic complet 10,57%, 4. măsurarea TA 8,75%, 5. măsurarea înălțimii 7,9%.

Tratamente, proceduri și medicație (coduri de proceduri 50-59)

Reprezintă 29, 03% din toate procedurile efectuate.

Din totalul procedurilor terapeutice efectuate de medicul de familie cele mai frecvente sunt Medicație / prescriere / repetare / injectare, Observație / educație sanitară / sfat / dietă, Consiliere terapeutică / ascultare, Procedură administrativă, Imunizări preventive / medicație.

Cateva aspecte trebuie remarcate în mod deosebit:

- consiliere și alte servicii clinice

Consilierea reprezintă o procedură frecventă a practicii curente a medicului de familie. Consilierea reprezintă una din 9 proceduri terapeutice, și una din trei proceduri nefarmacologice.

Activitatea de consiliere practică cel mai des este aceea de informare legată de boală și tratament (53% din totalul procedurilor de consiliere) urmată de discuție terapeutică (43%). Alte activități de consiliere, cum ar fi sfatul telefonic, consilierea specifică planificării familiale, consilierea privind asistența stărilor terminale, consilierea psihiatrică precum și informare legată de intervenții chirurgicale sau de pregătirea pentru diferite examinări însumează doar un procent de 4%.

- management nefarmacologic al problemelor

Una din trei proceduri terapeutice practicate de medicul de familie este nefarmacologică (19.066 din 57.734 proceduri terapeutice).

Dintre activitățile nefarmacologice ale medicului de familie cele mai frecvente sunt consilierea (6143 proceduri), procedurile terapeutice propriu-zise, majoritatea instrumentate (732), trimerile spre spital sau recomandările de teste sau imagistică.

- management farmacologic

Procedurile farmacologice reprezintă 66,97% din toate procedurile terapeutice, și 24,11% din toate procedurile practicate în cabinetul medicului de familie.

Din procedurile farmacologice administrarea directă a medicației are o pondere de aproape 5%, restul reprezentând prescrierea de medicamente.

Din totalul rețetelor eliberate de medicul de familie 58, 3% sunt prescripții noi, 41,7% reprezintă repetarea unei rețete anterioare, iar aproape 2% reprezintă rețete transcrise de medicul de familie la recomandarea altui furnizor.

Diagnosticile pentru care s-au prescris cele mai multe rețete sunt: Hipertensiunea esențială, Bronșita acută, Cardiopatie ischemică cronică, Rinofaringită acută și Amigdalita acută.

Procedurile administrative

Procedurile administrative (cod 62 de procedura) dețin un procent de 7,4% din procedurile terapeutice și 2,85% din toate procedurile.

Tabelul de mai jos ierarhizează componentele specifice ale categoriei procedurilor administrative.

cod intern	Procedura administrativă	Nr	Procent din total proceduri administrative
175	Eliberare de adeverința de sănătate	2059	45,03%
180	Eliberare certificat concediu prenatal	1686	36,88%
95	Concediu medical - eliberare, prelungire	249	5,45%
176	Eliberare adeverința de șomaj	146	3,19%
182	Eliberare aviz pentru cura balneară	139	3,04%
364	Medicație fără rețeta	89	1,95%
177	Eliberare aviz epidemiologic	84	1,84%
179	Eliberare certificat de sănătate (timbru sec)	44	0,96%
181	Eliberare certificat prenuptțial	35	0,77%
178	Eliberare certificat de deces	27	0,59%
42	Aviz pentru gradiniță	12	0,26%
573	Trimitere diverse cadre medicale (nu medic)	2	0,04%
		4572	100,00%

Proceduri diagnostice si terapeutice in vizitele la domiciliu

95% dintre vizitele la domiciliu presupun cel puțin o procedură diagnostică, iar 90% cel puțin o procedură terapeutică.

Numărul vizitelor soldate cu 1, 2 sau 3 proceduri diagnostice este aproximativ egal (între 21-23% din totalul vizitelor pentru fiecare categorie). Jumătate din pacienții vizitați la domiciliu beneficiază de o procedură terapeutică, iar un sfert din ei de două proceduri.

Proceduri inițiate de furnizorul de servicii medicale

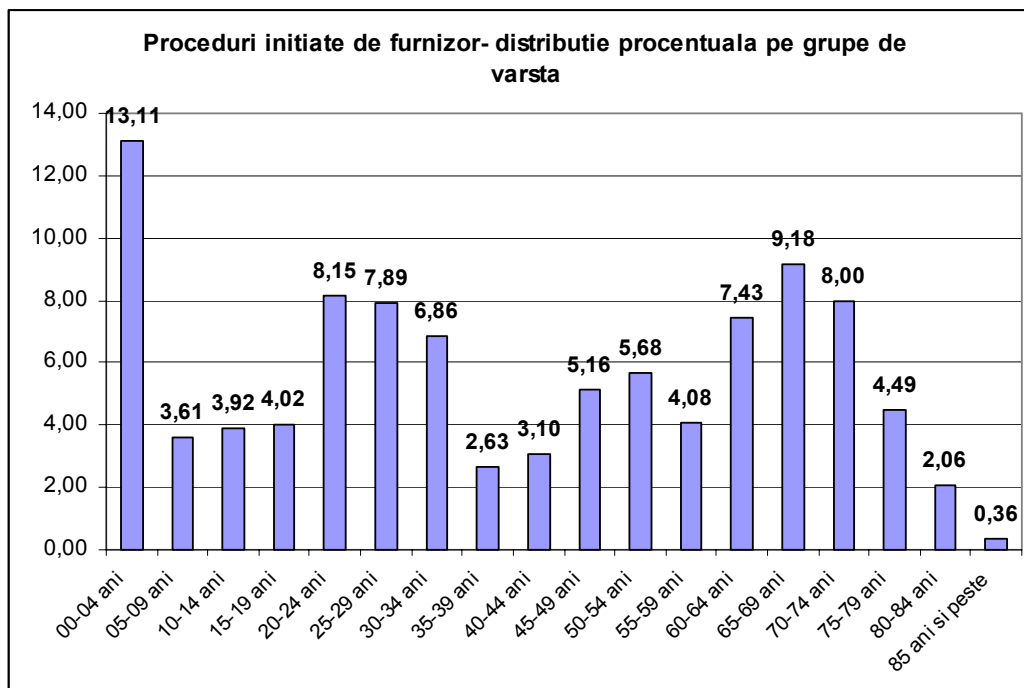
Această categorie specială este reflectată de codul de procedură 64.

86,6% din procedurile inițiate de furnizor sunt reprezentate de planificarea consultației de control, 6,4% constau în urmărirea activă, la inițiativa medicului, a sarcinii în evoluție iar 6,2% reprezintă planificarea consultației pentru urmărirea gravidei sau leuzei.

Din toate procedurile inițiate de furnizor 61,9% sunt destinate pacienților din mediul rural, iar 38,1% celor din urban.

Distribuția acestei categorii de proceduri în rândul doctorilor prezintă o variabilitate foarte mare, reflectată de un rang de 844, o medie de 71,78 iar deviația standard de 165,96.

Alocarea procedurilor inițiate de furnizor se face preponderent la grupa de vârstă 0-4 ani (13,11% din procedurile inițiate de furnizor), grupa 20-35 ani și grupa 60-75 ani.



Solicitare de proceduri ca motiv de întâlnire

Solicitarea de proceduri are o pondere semnificativă în cadrul motivelor de întâlnire: 43,16% din totalul motivelor de prezentare.

Dintre procedurile cele mai solicitate, procedurile diagnostice reprezintă 18% din totalul motivelor întâlnirii, solicitare proceduri de tratament 21%, solicitare trimiteri 4%.

Numărul mediu de proceduri solicitate de un pacient din mediul urban într-un an este de 2,62, iar în cazul unui pacient din mediul rural este de 3,85. Raportul rural/urban este de 1,47.

Populația din mediul rural solicită de 1,27 ori mai multe proceduri diagnostice și preventive decât cea din urban (61,32% versus 48,27%)

Procedurile de tratament sunt de 1,3 ori mai solicitate de populația din mediul rural decât cea din urban. (77,31 versus 56,77)

Solicitarea de trimiteri este 14,4% de pacienți din rural, comparativ cu 11,11% de pacienți din urban. Raportul rural/urban fiind de 1,29.

Din topul primelor 20 motive de întâlnire 10 motive (50%) reprezintă solicitarea de proceduri. Sunt cuprinse în aceste 10 motive din top 20 toate tipurile de proceduri: cerere pentru serviciu preventiv sau diagnostic (măsurarea TA), cerere de tratament (repetare rețeta, examinare de bilanț), obținerea de informații, rezultate ale testelor

(interpretare rezultate teste/proceduri efectuate de alt furnizor, înregistrare rezultate teste/proceduri) sau proceduri administrative (răliberare adeverință de sănătate).

Solicitarea de proceduri de diagnostic reprezintă 17,68 %, iar cea de proceduri terapeutice 21,17%.

Unul din 5 pacienți se prezintă la consultație solicitând „medicație / prescriere/ repetare / injectare”(codul 50 de proceduri), unul din 12 solicită o procedură referitoare la „teste și rezultate ale testelor” (cod 60-61), unul din 15 solicită o procedură administrativă (cod proceduri 62), unul din 20 o trimitere (cod 63-67).

Cea mai frecventă procedură care motivează pacienții să solicite o întâlnire cu doctorul lor este „Repetare rețetă pentru boala cronică”, 28,62% din toate procedurile solicitate, 12,35% din toate motivele întâlnirii.

Repetare rețetă pentru boală cronică este destinată în 54,38% pentru HTA, în 5,44% pentru CI, în 1,5% pentru glaucom, în 1,45% pentru angina de efort iar în 1,44% pentru fibrilație atrială.

Măsurarea TA reprezintă 4,34% din toate motivele, 10,06% din solicitarea de proceduri. Diagnosticale care motivează pacienții să solicite măsurarea TA sunt 87,12 % HTA, 2,33 % cardiopatia ischemică, 1 % absența bolii, 0,5% pentru fibrilație iar 0,6% pentru „alte hemoragii”.

4% din motivele prezentării la medic (și aproape 9% din procedurile solicitate de pacient) o reprezintă „Interpretare rezultate ale testelor/procedurilor efectuate de alt furnizor” iar 2,5% din toate motivele: solicitarea eliberării unei adeverințe.

Transcrierea rețetei compensate sau gratuite: 3% din procedurile solicitate.

Sistemul de clasificare ICPC reflectă și în acest mod, prin înregistrarea și codificarea motivelor care-l determină pe pacient să se prezinte la medic, implicarea activă a pacienților în procesul de îngrijire.

Concluzii

Înregistrând toate activitățile realizate în decurs de un an în cabinetele medicilor de familie, devine posibil a avea o imagine despre specificul activității medicului de familie precum și despre încărcătura de muncă ce se află dincolo de simpla administrare a unei liste de pacienți. Încărcătura de muncă depinde nu numai de mărimea listei de pacienți ci mai ales de aspectele specifice de morbiditate ale pacienților de pe listă, de gama de proceduri diagnostice și terapeutice care sunt necesare a se efectua pentru rezolvarea unui caz și nu în ultimul rând de serviciile diagnostice, terapeutice sau administrative solicitate pe pacienți.